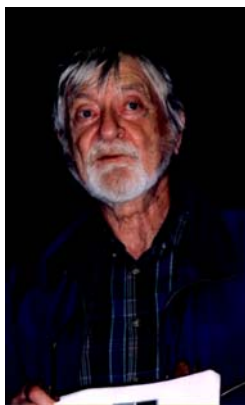

Bárczi-harang Szente Imrének

Szente Imre

Tar Károly felvétele

Bárczi-harang-díj megalapítása

A Bárczi Alapítvány kezelőszerve 2002. november 28-i ülésén 2002/2. számú, egyhangú határozatával (négy igen, ellenszavazat nélkül) kitüntetést alapított Bárczi-harang néven azok számára, akik az alapítványi alapító okiratban foglaltaknak megfelelően kiemelkedő teljesítményt nyújtanak az előadóművészetek valamelyikében, a közszereplés, a tanítás, a tudományos munka stb. téren, illetve kiemelkedő módon segítik alapítványi céljaink valóra váltását. A kitüntetést kaphatja színész, tévés vagy rádiós szakember, szakíró-tudós, énekes, szép kiejtésű közszereplő stb. A harang anyaga bronz, s oklevéllel együtt nyújtjuk át a díjazottaknak. A harang tervezője Gyulavári Pál szobrászművész.

A díjazott beszámolója:

2004. június 22-én délután hat órakor a budapesti finn követségen szerény ünnepséget rendezett tiszteletemre a szép magyar kiejtést szorgalmazó Bárczi Alapítvány. A szétküldött meghívók sajnos elakadtak a postán, másnap kézbesítették őket, ezért csak tíz-tizenöt főnyi közönség jött össze, akik szóban értesültek az eseményről: néhány hajdani tanítványom a celli gimnáziumból, valamint az alapítványhoz tartozó, korábban már kitüntetett nyelvészek, köztük a szóláshasonlító Paczolai Gyula Kalevalám egyik ismertetője, Fehérvári Győző. Saját személyén kívül az írószövetséget is képviselte Tornai József költő, aki két évvel ezelőtt Kalevalám legújabb kiadásához meleg hangú és a lényegre rátapintó előszót írt *A varázslat módjai* címmel. Már a hallban átadta a könyvhétre megjelent összes verseinek két vaskos kötetét. Általában ő vitte a szót a rövid ünnepség befejeztével, miután az alapítvány nevében Mészáros András tanár ismertette „pályámat” és „főbb műveimet”, nagylánya, a kedves Villő részleteket olvasott fel Kalevalámból, Buvári Márta nyelvész pedig átadta a „Bárczi-harang” nevű bronzcsengettyűt a díszoklevéllel. Vendéglátónk a követség képviselőjében Kirsi Rantala, Bereczki Gábor professzor menyje volt. A családi ünnepséget követő pogácsás-boroslimonádés „banketten” szemmeláthatólag sikerült meglepnem őt mandolinon kísért finn népdalaimmal, ő viszont annak a müncheni Kalevala-példánynak felmutatásával lepett meg, melyet apósának még a nyolcvanas évek végén dedikáltam. Mint mondta, Kalevalám immár három kiadása közül neki ez a kedvence.

Martinovits Katalin

Az ÁGHEGY – a skandináviai lapfolyam*

Athéneum lexikonban még ez áll: (lat.) műkedvelő, ki neINFORMATIV, HASZNOS, ÉRDEKES, SOKOLDALÚ – INSPIRÁCIÓRA ÖSZTÖKÉLŐ, ÉRDemes ELŐFIZETNI, pozitív kezdeményezés. Ez lenne „cézanni” módja ismertetésnek, hiszen „a jó akvarellhez elég 5-6 ecsetvonás”, de én nem vagyok Cézanne... Írásos keretek közé szorítom magam szokás szerint.

Határozott nemet mondtam arra a kérdésre, hogy előfizetnék-e rá? Eláraszt az olvasnivaló... Olyanokra sem fizetek elő, mint például a Galaktika, (vajon létezik-e még?) a Látóhatár, a Valóság, az Új írás, stb. de említhetnék néhány norvég vagy francia hasonlót is.

Talán a *lapfolyam* megnevezés is elijesztett. Vizuális típus vagyok, folyondárként halmokban állnak nálam az újságkivágások, az olvasnivalók. Egyébként tesszik a név – korábban nem hallottam.

Tehát innen indultam, ez volt hozzáállásom, s halljátok hova jutottam:

Lapozgatva az Ághegy kötetben sodródtam az előfizetés felé. Ismeretlen nevek között – je ez ismerősen hangzik, ő is ír? Ó Benczédi Ilona?! Nem a Sándor lánya? Bizony az! S itt él Svédországban? Nagy felfedezés, „találkozásom” volt – egyik legpozitívabb élményem. Első hajlandóság előfizetésre: Hm, nem árt tudni kik élnek, alkotnak itt körülöttünk e széles (inkább hosszúkás) Skandináviában ...

Piros. Tetszik, hogy az egyes számot következetesen ugyanaz az alkotó műve illusztrálja – megismerhetőség, tudatosodás. Már is egy fekete. Sajnálatos a fekete-fehér képek rossz minősége – ez az egész kiadásban jellemző. Azóta megtudtam, hogy ez nem igaz a világhálón olvasható példányra és a következő kiadásban javul a minőség. Következő lépésként a színes illusztrációkat nézegettem – ezek igazán jó minőségűek – Mikola Nándor akvarelljei adták az aha élményt**. Egri Józsefet juttatta eszembe. Megismerés közben jött az ötlet: elővettem egy Egri könyvet... Ismét: talán mégis elő kéne fizetni...

* Az oslói Magyar Nagykövetségen tartott elemzés rövidített és szerkesztett változata.

** aha élmény – mivel azt gondoltam, no, ezt talán a norvégból tettem direktben át, (a-ha opplevelse) ilyen nincs magyarul – 30 év után „alkot” az ember ilyen szavakat, kifejezéseket (pl. benzinállomás b-kút helyett, Kielben „vesszük a hajót, stb.) s innen az ötlet, hogy megosszam veletek, aha-árok viszont létezik. Kertészeti szakkifejezés – francia eredetű szó: a tájkeretet körülvevő vagy csak a vue-k (átlátás/látványtengely) szélességében húzódo (saut de loup) árok, amely a kertet kívülről védi, ugyanakkor a szabad kilátást nem akadályozza. A kert felől támfal, külső oldalán pedig lapos rézsű alkotja, amelynek következtében az a kertből csak közvetlen közletről vehető észre. (Innen a meglepetést kifejező elnevezése.)

Majd következtek a versek. Versrajongó vagyok, de praktikus is - a mai rohanásban rövid úton kerek irodalmi élmények - esszenciák. Ismerős Sulyok Vince versek – kellemes találkozások. Hű és mennyi új, számomra ismeretlen, s milyen jók is... gyűlnek kis jelző-cetlijeim.

És Kemény Ferenc fordításai – először jutok hozzájuk. Ismét inspiráció – kike-resni az eredetieket, s bejegyezni fordítása itt és itt. Előfizetek, mert, lám milyen hasznos... Érdekes fordítói utószava, különösen nyelvhasználatát élveztem. Aztán még egy versélmény – ehhez pláne a versszeretők „belső hangja” kell, hogy megsejtsük hangulatát – „a kimondhatatlan halk dallam”-ot... Játsszunk kicsit - először beszéljen a vers magáért. Utána fedjük fel ki is írta. (még egy kis üledé-si idő) - megnézhetitek. Még említhetnék „hazai pályáról” többet is – neveket, írásokat, norvégiai magyar élet eseményeit... Ekkorra már végképp elhatároztam, előfizetek.

Zenei cikkek is vannak: Nagyon tetszett a Schiff Andrásról (241. o.) szóló – „A zongora Peléje” – ezt szívesen felolvasom.

Lehetne még tovább szemezgetni versíró orvosoktól, magyar karmesterekről, vízfestészet titkairól – pl. a Mikola-cikkből: „Cézanne öt-hat ecsetvonással alkotta jó minőségű vízfestményeit – tehát tudni kell, mikor kell abbahagyni.” Egri meg ezt mondta „Sokat kell elvenni egy képből, hogy jó legyen.”)

Érdekes a Kertész Imrével kapcsolatos anyag – a követségi fogadás, a dicsérete és Debreceni Éva írása, mely egész egyszerűen evvel a kérdéssel nyit „Megérdemelte-e Kertész az irodalmi Nobel-díjat?” - egy T.K.A. iniciáléjú egyén-nel száll vitába. Én meg Debreceni Évával tenném ezt, – ui. ezt írja: „... Esterházy nyelvvezete és gyönyörű hosszú, tekervényesen találékony mondatai a magyar irodalomnak inkább lehetnek gyöngyszemei...” Hm. Pl. tömondata apjáról, valaha nyomdafestéket nem tűró jellemzése... nekem más élményeim vannak...

Egy másik profil - Benedekné Szőke Amália „Erdély és Fennoskandia 1576-1945” (561. o) a finn-magyar kulturális viszonyokról ír - érdekesnek ígérkezik, erre több idő kell.

Tetszik, hogy az Ághegy amatőröknek*** is ad helyet. Akinek érdemben van írni -, megosztanivalója itt megteheti – (igazi nagyok között) Mindannyiunk fóru-ma lehet – persze megfelelő tollforgatás iránti alázattal való hozzáállás kívána-tos!!!! Avagy „jót, s jól”!

Jó dolog, hogy az alkotók bemutatkoznak: XY – önmagáról

Tetszik az egyes fejezetek neve, különösen a „Rügyek”, „Járkáló”, „Akik mel-lettünk járnak” – például megtudhatjuk, hogy az egyik magyar származású Nobel-díjas unokája Stockholmban él (Anders Bárány a Svéd Fizikai Társulat elnöke) és hogy Bárány Róbert Nobel aranyérmét egy uppsalai bank páncélszekrénye őrzi.

A diplomatikusan „Próbálkozás” nevű címke alatt névsor következik – mindazon

alkotók, akik valamilyen módon, bármilyen szinten megnyilvánultak...

Lázár Ervin Járkáló - a rovat címe Járkáló - véletlenül került a neve mellé? (A rovatcím ötletét az esszéíró neve sugallta a szerkesztőnek.)

RÖVIDEN („cezálni” módra) ÖSSZEFOGLALVA: INFORMATIV, HASZNOS, ÉRDEKES, SOKOLDALÚ – INSPIRÁCIÓRA ÖSZTÖKÉLŐ, ÉRDEMES ELŐFIZETNI – pozitív kezdeményezés.

KÉRÉS: Jó lenne, ha a versfordításokat eredetiben – főleg mikor skandináv nyelv az eredeti – is közölni. Lehetne ebben az Ághegy példaértékű, hiszen sajnálatosan ritka ma már a kétnyelvű antológia... pedig az az igazi „fajnschmecker” versélmény.

*** amatőr – sajnos negatív hangzást kapott ez a szép szó, mely eredetének gyökerei a latin amator (amo) = szerető; kedvelője (barátja, tisztelője) valaminek – jelentésben leledzzenek. Ezért vélem igazságtalannak, helytelennek, hiszen aki szeretettel, tisztelettel (netán alázattal) viszonyul ahhoz, amivel foglalkozik, akkor abból rossz dolog nem lehet. Igazi l’art pour l’art – sem presztízs, sem anyagiak nem ösztökélik az amatőrt. Az igazi nagyok, a hivatásosak el is ismerik az amatőröket. Íme egy: „Ami az Ön ’amatorségét’ illeti: tapasztalataim szerint a világot gyakran a lelkes amatorok igyekezete előbbre viszi, mint sok úgymond profi rutinja.”

Még rosszabb a helyzet a dilettánszal – mára ez már egyértelműen negatív töltésű szó lett. 1892-es m hivatásszerűen, csak kedvtelésből foglalkozik valamivel – dilettantizmus – műkedvelőség, néha kontárság.

1983-as Idegen szavak kéziszótára – műkedvelő mellett – tudománnyal, művészettel stb. a kellő felkészültség nélkül foglalkozó személy II. hozzá nem értő, avatatlan.